

Biškopības nozares apskats par 2025. gadu

Gada sākumā veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja (SKDS) pārlicinoši parādīja, ka lielākā daļa (90%) Latvijas iedzīvotāju uzturā lieto medu. Savukārt tie, kuri nelieto medu, vairumā gadījumu arī nav bezcerīgi zuduši medus tirgum.

Tiek nosaukti dažādi iemesli: 22% atzīst, ka viņiem nav konkrēta iemesla, kāpēc medu nelietot, vai arī viņu ģimenē nav ierasts medu lietot, citi norāda (46%), ka viņiem medus negaršo, un tikai 23% diemžēl nevar medu lietot veselības problēmu dēļ. Tātad varam pieņemt, ka tikai ļoti neliela daļa Latvijas iedzīvotāju medu nelietos arī nākotnē.

Visbiežāk medus tiek lietots dzērienu saldināšanai kā alternatīva cukuram (66%), taču salīdzinoši bieži respondenti medu ēd kopā ar citiem ēdieniem (44%) vai tīrā veidā (39%). Īpaši patīkami atzīmēt, ka pirmā un lielākā grupa – tie, kuri ar medu saldina dzērienus – ir cilvēki vecumā no 18 līdz 44 gadiem. Tātad sabiedrības aktīvā daļa, kuru ģimenēs aug mazi vai vidēja vecuma bērni, kas, cerams, šo ieradumu pārņems no vecākiem. Šajā vecuma grupā ietilpst arī sportiski aktīvi cilvēki, kuriem ar medu saldinātie dzērieni var palīdzēt atjaunot spēkus pēc fiziskām aktivitātēm.

Diemžēl tīrā veidā medu vairāk patērē vecāka gadu gājuma respondenti (vecuma grupa no 45 līdz 64 gadiem) – iespēja kur augt, izmantojot dažādus mārketinga pasākumus un piesaistot medus patēriņam tīrā veidā jaunākus cilvēkus.

Aptaujā tika noskaidrots, ka iecienītākie medus veidi ir liepu ziedu (32%) un dažādu ziedu (30%) medus. Taču šiem datiem jāpieiet kritiski, jo šādas medus šķirņu preferences drīzāk norāda uz citiem iemesliem nevis uz vienas vai otras medus šķirnes popularitāti. Par to liecina šo datu salīdzinājums ar iepriekšējo aptauju rezultātiem – pārāk strauji un diametrāli pretēji mainās favorīti.

Dravošanas sezonas apskats

Pēdējos gados biškopji bija pieraduši pie labām medus ražām. Tas arī daļēji veicināja iepriekšējos gados vērojamo medus pārprodukciju un tirgus piesātinājumu, ko neapšaubāmi papildināja arī problēmas realizēt medu vairumtirdzniecībā un ārpus valsts robežām, ko

savukārt ietekmēja arī labās medus ražas citās ES valstīs un ārkārtīgi lētā medus imports no valstīm, kas atrodas ārpus ES.

2025. gads biškopībā krasi atšķīrās no iepriekšējiem. Maijā un jūnijā tika saražots mazāk medus nekā vidēji citus gadus. Vēsa, lietainais pavasaris un vasaras sākums negatīvi ietekmēja arī biškopības nozari. Pirmajās trīs maija nedēļās bija pārāk auksts, tādēļ ierasti ļoti ražīgā biškopības sezonas mēneša rādītāji krietni atpalika no ierastajiem rezultātiem.

Tomēr daļā dravu bites spēja saražot nelielu medus daudzumu arī aprīļa siltajās dienās. Tas gan stāvokli neuzlaboja – tur, kur biškopji šo pirmo pavasara medu atņēma, bitēm vēlāk draudēja bads, bet tur, kur medus palika saimēs, bites to pašas patērēja maijā un jūnija sākumā. Līdz ar to atņemamais medus pavasarī tika iegūts tikai nelielā daļā dravu un pati šī darbība bija uz riska robežas.

Jūnijā un jūlijā ienesums izpalika, un tikai sezonas nogalē bites spēja ievākt nedaudz medus no vēlu ziedošiem nektāraugiem – griķiem un viršiem (kur tie bija pieejami).

Ierasts, ka Latvijā gadā no vienas bišu saimes iegūst 30 līdz 50 kilogramiem atņemamā medus (profesionālie dravnieki pat vairāk). Diemžēl 2025. gadā tas nenotika. Vissliktākā situācija bija vērojama Latvijas austrumu reģionos, kur, piemēram, Gulbenes apkaimē medus raža svārstījās robežās no 5 līdz 10 kg no saimes. Un, lai gan Kurzemē situācija bija nedaudz labāka, tomēr arī tur iegūtais medus apjoms bija zemāks par pēdējo gadu vidējo līmeni.

Sliktas medus ražas 2025. gada biškopības sezonā bija arī citās ES valstīs. Kas, kā to varēja novērot vēlāk rudens pusē, ļāva biškopjiem daļu no vairumtirdzniecībai paredzētā medus sekmīgi realizēt ārpus valsts robežām.

2025. gada klimatiskie apstākļi

Agrais pavasaris biškopībai bija piemērots un daudzu biškopju vidū viesā cerības, bet maijā klimatiskie apstākļi krasi mainījās. Pavasaris sākās jau februāra beigās ar divarpus nedēļu garu karstuma vilni.

Pēc meteorologu mērījumiem, 2025. gada kalendārā pavasara (marts–maijs) vidējā gaisa temperatūra Latvijā bija par vienu grādu siltāka nekā prognozētā norma, un tādēļ kļuva par 10. siltāko pavasari novērojumu vēsturē (kopš 1924. gada). Marta vidējā gaisa

temperatūra bija par 3,6 °C virs mēneša normas un šis mēnesis kļuva par 2. siltāko martu novērojumu vēsturē.

Biškopībai piemēroti laikapstākļi turpinājās arī aprīļa sākumā, lai gan pavasarīgais siltums ik pa brīdim mijās ar vēsākiem periodiem. Viens šāds periods, kas ilga pat veselu nedēļu, mūs sasniedza jau mēneša pirmajā pusē. Mēneša vidū gaisa temperatūra atkal strauji paaugstinājās – vidējā gaisa temperatūra 18. aprīlī bija +17,9 °C (11,8 °C virs normas). Un tā, neskatoties uz jau minēto vēsuma periodu, siltais laiks aprīļa 2. dekādē veicināja strauju ziedpumpuru attīstību un mēneša nogalē vietām sāka ziedēt ābeles.

Diemžēl maijs, mēnesis kura laikā bitēm vajadzēja čakli strādāt un saimēm strauji attīstīties, bija negaidīti vēss. Temperatūra dažudien bija pat 5 °C zem normas, un maijs kļuva par vēsāko maiju pēdējo 25 gadu laikā.

Turklāt maijā daudz lija, kas nekādi neuzlaboja biškopībai neizdevīgo situāciju. Lietaini laika apstākļi turpinājās arī jūnijā un turpmākajos mēnešos. Līdz ar to aizvadītā gada vasara kļuva par mitrāko vasaru kopš 2016. gada – kopējais nokrišņu daudzums bija 272,6 mm, kas ir 22% virs normas.

Arī jūnijs bija lietais, piemēram, Jelgavas novadā nolija ap 90 mm, Tukuma novadā ap 100 mm, bet Valmieras pusē – 170 mm. Arī jūlijā laikapstākļi neuzlabojās, nokrišņi Valmieras novadā sasniedza aptuveni 120 mm un kopējais nokrišņu daudzums Latvijā sasniedza 107 mm, kas bija 41% virs mēneša normas. Visvairāk nokrišņu Latgalē – Balvu un Ludzas novadā, bet, piemēram, Daugavpilī jūlijā nolija 183,7 mm lietus.

Augustā laikapstākļi uzlabojās, un, lai gan temperatūra atkal bija zem klimatiskās normas un arī nokrišņu daudzums samazinājās, augu medošanu tas īpaši neuzlaboja. Turklāt daļa biškopju jau bija sākuši bites gatavot nākamajai dravošanas sezonai un ieziemot.

Saimju ieziemošanai palīdzēja siltais septembris – mēneša vidējā gaisa temperatūra bija +14,7 °C, un tas kļuva par 4. siltāko septembri novērojumu vēsturē (2,4 °C virs mēneša normas). Arī lietavas bija mitējušās. Tikai diemžēl ne visur biškopji spēja piekļūt bišu saimēm – lauki un dravu piebraucamie ceļi bija pārlietu mitri.

Salīdzinoši silti laikapstākļi turpinājās arī oktobrī (mēneša vidējā gaisa temperatūra +7,4 °C, kas ir tikai 0,6 °C virs mēneša normas) un

novembrī. Sals nebija manāms līdz pat gada beigām, decembrī gaisa vidējā temperatūra bija pat 3,2 °C virs mēneša normas, un arī šis mēnesis ierindojās rekordnieku sarakstos (5. siltākais novērojumu vēsturē). Tik silts rudens daļai saimju nelabvēlīgi ietekmēja ziemošanu – bites turpināja perot un patērēt barību.

Un it kā ar to nebūtu gana, 2025. gada vasara bija arī vējaina – vidējais vēja ātrums pārsniedza normu. Jūnijs, kad biškopjiem ir vislielākās cerības uz labu ienesumu, bija vasaras visvējainākais mēnesis ar vidējo vēja ātrumu 3,7 m/s, kas ir 1,0 m/s virs normas. Turklāt bija arī divas dienas, kad vēja ātrums brāzmās sasniedza vētras spēku.

Par laimi, Latvija nav viendabīga – nedaudz paradoksāli un, lai gan mūsu valsts teritorija ir salīdzinoši maza, klimatiskie apstākļi dažādos Latvijas reģionos ir ļoti atšķirīgi.

Juris ŠTEISELIS,
Latvijas Biškopības biedrība